

# VÁLOGATÁS A SZERZŐI JOGI SZAKÉRTŐ TESTÜLET SZAKVÉLEMÉNYEIBŐL

## FÉNYKÉPEKKEL KAPCSOLATOS DÍJAZÁSI KÉRDÉSEK

SZJSZT-14/2022

### A törvényszék mint megkereső által feltett kérdések

1. Nyilatkozzon a felperes által készített fényképfelvételek darabonkénti átlagértékéről! E körben legyen figyelemmel arra, hogy a [fénykép1], a [fénykép2] és a [fénykép3] képei nem képezik jelen per tárgyát!
2. Amennyiben az alperes megsértette a felperes szerzői jogait, úgy a felvételek felhasználásáért – tekintettel arra, hogy a periratok alapján az alperes gazdagodása nem állapítható meg – irányadó lehet-e a HUNGART Vizuális Művészek Közös Jogkezelő Társasága Egyesület díjszabásának perbeli időszakra vonatkozó jogdíjközelményének ún. internetes környezetben, a nyilvánosság számára lehívásra (on demand) hozzáférhetővé tétel fejében fizetendő jogdíj?

### A kirendeléshez csatolt mellékletek

A törvényszék mint megkereső a megkereséshez az ügy bírósági aktáját és a fényképfelvételeket tartalmazó elektronikus adathordozót csatolta.

### Az eljáró tanács szakértői véleménye

#### 1. A kirendelés

A törvényszék 2022. március 16-án kelt végzésében a Szerzői Jogi Szakértő Testületet (a továbbiakban: SZJSZT) szakértőként rendelte ki a felperesnek az alperes ellen szerzői jogi jogsértés megállapítása és egyéb iránt indított perében.

A törvényszék a kirendeléshez a bírósági ügy aktáját és a fényképfelvételeket tartalmazó elektronikus adathordozót csatolta.

#### 2. Az eljárás tárgya az alábbiakban foglalható össze

A bírósági akta és a kirendelésben található összefoglaló alapján a tényállás az alábbiakban foglalható össze.

A felperes 2021. február 10. napján terjesztett elő kereseti kérelmet a törvényszék elé szerzői jogi jogsértés megállapítása iránt. Kereseti kérelmében előadta, hogy az alperes megsértette szerzői jogait. Kereseti kérelmét az alábbiakra alapította:

A felperes fotóriporter 2017 szeptembere és 2019 júniusa között szóbeli és eseti megbízás alapján egyéni vállalkozóként fotóriporteri tevékenységet végzett az alperes gazdasági társaság megbízásából és részére a [sportcsapat] által szervezett különböző szakági sporteseményeken, edzőtáborokon. A felperes kiemelte, hogy ezek a megrendelések folyamatosak és rendszerek voltak. A felperes és az alperes között írásbeli szerződés nem kötött. A felperes 30 270 darab fotót bocsátott az alperes rendelkezésére oly módon, hogy azokat – az alperes kérésére – feltöltötte a [sportcsapat] által üzemeltetett Google Drive tárhelyre. A felperes tisztában volt azzal, hogy az alperes által megrendelt fényképfelvételek egy harmadik személy, a [sportcsapat] szerverére kerülnek feltöltésre, tárolásra és rögzítésre. Ezen tevékenységéért a felperes díjazást kapott az alperestől. A felperes hivatkozása szerint ezeket a fényképfelvételeket egyszeri felhasználásra adta át az alperesnek.

A felperes és az alperes együttműködése 2019. június 19. napján megszakadt, miután az alperes elzárkózott a felhasználási szerződés megkötésétől és a felperes által megjelölt további ellentételezés (jogdíj) megfizetésétől. Kereseti kérelme szerint a 30 270 darab fotó tekintetében nem állapodott meg az alperessel a felhasználás terjedelméről, módjáról, időtartamáról és a felhasználási díjról. *A felperes az eljáró bíróságtól többszörözéshez és terjesztéshez való jogának sérelmét kérte megállapítani. Hivatkozása szerint a jogellenes felhasználás a tárolásban nyilvánult meg, mert a fotókat egyszeri felhasználásra adta át, többszörözésre és terjesztésre pedig nem adott engedélyt.* Előadta továbbá, hogy fényképei megjelentek a [sportcsapat] hivatalos Facebook-oldalán, Instagram-oldalán, valamint a [sportcsapat] évkönyveiben, amelyek némelyike mellett az szerepel, hogy „FOTÓ: Fotósarok”. Kereseti kérelme összecszerűsége tekintetében előadta, hogy a képek darabonkénti árát 500 Ft-ban (azaz ötszáz forintban) határozta meg, így jogdíj gyanánt további 15 135 000 Ft-ot követel az alperestől.

Az alperes vitatta a felperes állításait, valamint azt, hogy az Szjt. alá tartozó jogviszony jött volna létre. Állítása szerint közöttük megbízási szerződés jött létre, a fotók birtokának a [sportcsapat] részére történő átruházása a szerverre történő feltöltéssel megvalósult, az alperes felhasználást nem valósított meg. Hivatkozása szerint megállapodásuk lényege az volt, hogy a felperes folyamatosan, de eseti megbízások alapján a [sportcsapat] egyes sportrendezvényein elkészítse a fényképfelvételeket, és azokat digitális formában töltse fel a Google Drive tárhelyre. Állítása szerint egyes fotókat nem a felperes, hanem annak édesapja készített. Kétségbe vonta, hogy az elkészült fényképeknek lenne egyéni, eredeti jellegük.

### 3. Általános megállapítások

Az eljáró tanács előzetesen rögzíti, hogy kizárólag a megküldött anyagok és a hatályos szerzői jogi szabályok alapján alakította ki jelen véleményét. A tanács a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szjt.) 101. §-a és a 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet 1. §-a alapján jár el.

Az eljáró tanács kizárólag a bíróság által feltett kérdésekben foglal állást, így a szakvélemény nem terjed ki a per tárgyát képező egyéb kérdések megválaszolására, így például a felek közötti felhasználási jogviszony jogszerűségére és a felhasználási szerződés létrejöttének, érvényességének egyes kérdéseire.

### 4. Az eljáró tanács szakvéleménye

Az eljáró tanács az alábbiakban válaszolja meg a bíróság által feltett kérdéseket.

#### Válasz az 1. kérdésre

*Nyilatkozzon a felperes által készített fényképfelvételek darabonkénti átlagértékéről! E körben legyen figyelemmel arra, hogy a [fénykép1], a [fénykép2] és a [fénykép3] képei nem képezik jelen per tárgyát!*

Az eljáró tanács előzetesen rögzíti, hogy az Szjt. 1. § (2) bekezdése szerint „[s]zerzői jogi védelem alá tartozik – függetlenül attól, hogy e törvény megnevezi-e – az irodalom, a tudomány és a művészet minden alkotása”. Ezt követően a jogszabály példálózó felsorolással jelöli meg a szerzői jogi védelem alá tartozó alkotásokat. Az i) pont szerint szerzői jogi védelem alá tartozik a *fotóművészeti alkotás*. A szerzői jogi védelem konjunktív feltételei, hogy az adott alkotás, amely az irodalom, a tudomány, vagy a művészet területén jött létre, a szerző szellemi tevékenységéből fakadjon, egyéni és eredeti jelleggel rendelkezzen. Az eredeti jelleg jelentése, hogy a szerző saját alkotásáról van szó, az nem más szerző művének szolgai másolása útján jött létre. Az egyéni jelleg ezzel szemben azt fejezi ki, hogy „csak egy olyan szellemi mozgástérben való választás lehet alkotás, ahol a szerzőnek lehetősége van alkotó szelleme eredeti módon történő kifejezésére”.<sup>1</sup> Ez egyúttal azt jelenti, hogy „az adott körülmények között lehetőség van többféle kifejezési módra, és ezek közül a szerző egyéni módon valósítja meg az egyiket vagy másikat”.<sup>2</sup> Az egyéni, eredeti jelleg azonosíthatósága a felhasználók szemében különbözően jelenhet meg az egyes műtípusoknál, hiszen azok elté-

<sup>1</sup> Gyertyánfy Péter (szerk.): Nagykomentár a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvényhez. Wolters Kluwer, Budapest, 2014, p. 85.

<sup>2</sup> SZJSZT-38/2003 – Külsős óráadók előadásainak szerzői jogi védelme.

rő érzékszervek használatát teszik szükségessé.<sup>3</sup> Mivel az egyéni jelleg eldöntése más és más jellegzetességeket mutat a különböző műtípusok esetén, így eltérően kell kezelni például az irodalmi alkotások, zeneművek vagy a fotóművészeti alkotások vonatkozásában.

Az SZJSZT korábbi ügyekben már foglalkozott a fényképfelvételek szerzői jogi oltalmával (lásd: SZJSZT-35/2006, SZJSZT-20/2017, SZJSZT- 02/2022). Ezekben a véleményekben is utalt arra a testület, hogy *„[s]zámos körülmény szolgálhat egy fénykép egyéni, eredeti jellegének alapjául, kezdve magától a témaválasztástól, a fényképezés szögének a meghatározásán át a képkivágás módjáig (vagyis addig, hogy a téma miként helyezkedik el a fénykép keretein belül)”*.<sup>4</sup> Az Szt. által megnevezett „fotóművészeti alkotás” műtípus esetén tehát a szóban szereplő „művészeti” kifejezés nem minőségi besorolást jelent, hiszen a szerzői jogi védelem nem függ mennyiségi, minőségi, esztétikai jellemzőktől vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítéllettől.<sup>5</sup>

A per tárgyát képező fényképfelvételek darabonkénti átlagértékének meghatározása vonatkozásában utal arra az eljáró tanács, hogy a Szerzői Jogi Szakértő Testület egy korábbi szakértői véleményében (SZJSZT-20/2017) rögzítette, hogy az akkori gyakorlati tapasztalatok szerint az online hírportálok által fizetett jogdíjak összege fényképenként bruttó 3000–9000 forint között volt. Ebben a hivatkozott szakvéleményben 3 db fényképről volt szó. A jelen ügyben eljáró tanács aktuális információi szerint ez a darabonkénti átlagár alapvetően helytálló jelenleg is. Ugyanakkor figyelembe véve, hogy jelen ügyben 30 270 darab fényképfelvétel átlagértékének megállapítása képezi a kérdést, az életszerűséget figyelembe véve, ezeknek az ára szignifikánsabb alacsonyabb volna, figyelemmel arra, hogy több tízezer fotó készült.

*A per tárgyát képező fényképfelvételek átlagértékének meghatározása kevésbé tartozik a szerzői jogi szakkérdések körébe, így ennek pontos összegét nem állapíthatja meg az eljáró tanács. Figyelembe veendő az is, hogy jelenleg Magyarországon nincs olyan díjjegyzék, ártábla, amely egy-egy fotóművészeti alkotás konkrét, egzakt árát határozná meg. Ezeknek az alkotásoknak a piaci átlagértéke számos tényezőtől függhet, így a művész munkássága, ismertsége, az elkészített fényképfelvételek száma, különlegessége, a fényképfelvételek jellege, a szerző alkotómunkájának motivációja, az általa közvetíteni kívánt gondolatiság és a felhasználás célja stb. A perbeli fotók tekintetében is látható, hogy azok jellege eltérő, attól függően, hogy a fotós éppen milyen eseményt, rendezvényt örökít meg.*

Más fényviszonyokat, beállítást követelnek meg például az edzésekről, készült fényképfelvételek, így többek közt az alábbi fájlnevű mappákban található fotók:

<sup>3</sup> Békés Gergely, Mezei Péter: Eredetiség és azonosíthatóság. In: Grad-Gyenge Anikó, Kabai Eszter, Menyhárd Attila (szerk.): Liber Amicorum Studia G. Faludi Dedicata. Ünnepi tanulmányok Faludi Gábor 65. születésnapja tiszteletére. ELTE Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest, 2018, p. 24–25.

<sup>4</sup> SZJSZT-24/2013 – Fényképek és a rajtuk szereplő téglafalak, mint építészeti alkotás szerzői jogi védelme. SZJSZT-02/2022 – Fényképfelvételek felhasználása.

<sup>5</sup> Szt. 1. § (3) bek.

- [fénykép4]
- [fénykép5]
- [fénykép6]
- [fénykép7]
- [fénykép8]
- [fénykép9]
- [fénykép10]
- [fénykép11]
- [fénykép12]
- [fénykép13]

Szintén más beállítást, zoomolási technikát, igényelnek a meccsekről készült fényképfelvételek, így többek közt az alábbi mappákban található fotók:

- [fénykép14]
- [fénykép15]
- [fénykép16]
- [fénykép17]

A fentiek mellett az életképszerű fotók szintén eltérő technikát követelnek meg, amit jól tükröznek például az alábbi mappákban található fotók:

- [fénykép18]
- [fénykép19]
- [fénykép20]
- [fénykép21]
- [fénykép22]
- [fénykép23]

*Mindezekre tekintettel az eljáró tanács véleménye szerint az egzakt, darabonkénti átlagérték-meghatározás jelen esetben nem volna célszerű, és torzító adatokat, összegeket mutatna.*

A jelenlegi fotóriporter gyakorlat szerint az elkészült képeket általában korlátozás nélküli, teljes körű felhasználással bocsátják a szerzők a felhasználó/megrendelő rendelkezésére. Az egyszeres felhasználás engedélyezése nem megszokott, és ennek a fogalomnak a tartalma – a jelen ügy tényállását tekintve – is kérdéses az eljáró tanács számára.

*Az ilyen ügyekben a bíróság számára a jogdíj becslése során segítséget nyújthat a közös jogkezelő szervezetek díjszabása.* A fotóművészeti alkotások szerzőinek közös jogkezelő szervezete a HUNGART Vizuális Művészek Közös Jogkezelő Társasága Egyesület (a továbbiakban: HUNGART), így a HUNGART által közzétett díjszabásból célszerű lehet kiindulni, mert a HUNGART e díjszabás szerint engedélyezi az alkotások másodlagos felhasználását (így többszörözését, terjesztését), azok kiállítását, valamint sugárzás útján vagy digitálisan a nyilvánossághoz történő közvetítését. A HUNGART díjszabása mindig egy évre vonatkozik, a jelenleg elérhető díjszabás 2022 évre irányadó.<sup>6</sup> A díjszabást a szerzői jogok és a

<sup>6</sup> <http://www.hungart.org/wp-content/storage/2022/01/Dijszabas-Kulonos-rendelkezesek-2022.pdf>.

szerzői joghoz kapcsolódó jogok közös kezeléséről szóló 2016. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Kjkt.) 152. § (1) bekezdése alapján az igazságügyért felelős miniszter hagyja jóvá. A jóváhagyás a díjszabás alkalmazásának és a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Hivatalos Értesítőben való közzétételének a feltétele. A díjszabás 2.3. pontja „[a] képző-, ipar- és fotóművészeti alkotások nyilvánosságához közvetítéséért fizetendő jogdíjak” esetében a „2.3.2. Lehívásra (on demand) hozzáférhetővé tétel fejében fizetendő jogdíjak” cím alatt kétféle díjtáblázatot tartalmaz:

- Közgyűjteménynek minősülő muzeális intézmények, képtárházak felhasználása esetén fizetendő jogdíjakat, amely intézmények kedvezményes jogdíjakat fizetnek. Ebben az esetben a lehívások számától függetlenül 1 406 263 Ft-ot állapított meg a HUNGART, ha a lehívható művek száma 14 000, vagy azt meghaladja.
- A jogdíjak mértéke üzletszerűnek minősülő felhasználások esetében a lehívások számától függetlenül 1 406 263 Ft szerepel a táblázatban, amennyiben 3000-nél több mű hívható le.

Ezek a díjak egyéves időtartamra vonatkoznak, amennyiben a felhasználás egy évnél rövidebb, a fizetendő jogdíjat arányosan csökkenteni kell.

Összefoglalva tehát az eljáró tanács az 1. kérdés vonatkozásában úgy foglal állást, hogy bár számszakilag valójában reális a 3000–9000 Ft közötti darabárösszeg a jelenlegi piacon, azonban ebben az esetben az ügy megoldása szempontjából – figyelembe véve a fentebb vázolt körülményeket – nem látja hasznát, hogy ezt a számítást alkalmazzák.

Amennyiben a tisztelt bíróság a tényállás tisztázása során arra jut, hogy a felek valódi akarata szerint az alperes által kifizetett 6 743 020 Ft valóban csak a Google Drive tárhelyre való feltöltésért (felperes által egyszeres felhasználásnak nevezett tevékenység) járó díjazást jelentette, és a fotók valódi, további felhasználását, közönséghez való eljuttatását ez az összeg nem foglalta magában, akkor a HUNGART fentebb ismertetett díjszabását volna célszerű alkalmazni.

Amennyiben a HUNGART díjszabása alkalmazásra kerül, úgy az eljáró tanács nem a kedvezményes díjszabást javasolja alkalmazni, hanem az üzletszerű felhasználás esetén alkalmazandót, figyelemmel arra, hogy a felek egyike sem tartozik a kedvezményes díjszabásra jogosult közgyűjtemények fogalma alá. Utal továbbá arra, hogy ezek a díjtételek *jogszerű felhasználásnál* alkalmazandók, amennyiben a felhasználó nem kért felhasználási engedélyt a művekre a szerzőtől, úgy a HUNGART-nak joga van megszorozni kettővel a táblázatban szereplő összeget.<sup>7</sup> Amennyiben a bíróság arra a megállapításra jut, hogy az

<sup>7</sup> <http://www.hungart.org/wp-content/storage/2022/01/Dijszabas-Altalanos-rendelkezesek-2022.pdf>. „25. A jogosulatlan, vagy a megengedett példányszámon felüli felhasználás, valamint a névfeltüntetési – beleértve a HUNGART © jel feltüntetését is – szabályok megszegése (különműködő) – a jogdíj 100-100%-ának megfelelő pótdíj, mint átalánydíj megfizetésének kötelezettségét vonja maga után, tekintettel az ellenőrzési költségekre. A jelen pont szerinti átalánydíj megfizetése nem mentesít azon kártérítési kötelezettség alól, amely az átalánydíj összegét meghaladja.”

alperes által fizetett összegben nem volt benne a felhasználás díja, és a felhasználásra az alperes nem kért engedélyt a szerzőtől, akkor ez is alkalmazható. Ezen túlmenően pedig a táblázatban szereplő összeget a HUNGART adott esetben hárommal is felszorozhatja, ha az adott szerző névfeltüntetési joga<sup>8</sup> sérül a felhasználás során, figyelemmel arra, hogy a szerző névfeltüntetési joga az egyik legfontosabb személyhez fűződő jog. Mivel a bíróság által küldött összefoglalóban és a felperes kereseti kérelmében a névfeltüntetés jogának sérelme mint hivatkozási alap nem merült fel, így az eljáró tanács vélelmezi, hogy ez nem képezi vita tárgyát.

## A 2. kérdésre adandó válasz

*Amennyiben az alperes megsértette a felperes szerzői jogait, úgy a felvételek felhasználásáért – tekintettel arra, hogy a periratok alapján az alperes gazdagodása nem állapítható meg – irányadó lehet-e a HUNGART Vizuális Művészek Közös Jogkezelő Társasága Egyesület díj-szabásának perbeli időszakra vonatkozó jogdíjközlésének ún. internetes környezetben, a nyilvánosság számára lehívásra (on demand) hozzáférhetővé tétel fejében fizetendő jogdíj?*

A szerzőt megillető vagyoni jogokat, felhasználási módokat az Szt. III. Fejezetében részletezi. Az Szt. 26. § szerint a mű nyilvánossághoz közvetítésének joga szintén a szerző vagyoni jogai közé tartozik, így engedélyköteles felhasználás. A nyilvánossághoz közvetítés lényege, hogy az többféle, nem anyagi formában történő műfelhasználást foglal magában, vagyis azokat a felhasználási módokat, amelyek nem kézzelfogható dologi műpéldánnyal kapcsolatos cselekvéseket valósítanak meg. A nyilvánossághoz közvetítés jellemzője, hogy a felhasználás útján a műveket távollévő közönség számára teszik érzékelhetővé. Ebben a felhasználási formában a nyilvánosság azt feltételezi, hogy a mű érzékelhetővé tétele a felhasználó családi, társasági, ismeretségi körén kívüli személyeket céloz, azonban nem feltétele az egyidejűség, így akkor is megvalósul a felhasználás, ha az érintett művek egyidejűleg korlátozott számú személy számára érzékelhetőek, akiknek a köre időről időre változik.<sup>9</sup>

Az Szt. 26. § (8) bekezdése szabályozza az ún. nyilvánosság számára lehívásra hozzáférhetővé tétel jogát, amely szerint „[a] szerzőnek az is kizárólagos joga, hogy művét – másként, mint sugárzással vagy a (7) bekezdésben szabályozott módon – a nyilvánossághoz közvetítse, és hogy erre másnak engedélyt adjon. E joga kiterjed különösen arra az esetre, amikor a művet vezeték útján vagy bármely más eszközzel vagy módon úgy teszik a nyilvánosság számára

<sup>8</sup> Szt. 12. § (1) A szerzőt megilleti a jog, hogy művén és a művére vonatkozó közleményen – a közlemény terjedelmétől és jellegétől függően – szerzőként feltüntessék. A szerzőt a mű részletének átvétele, idézése vagy ismertetése esetén is meg kell jelölni. A szerző a neve feltüntetéséhez való jogot a felhasználás jellegétől függően, ahhoz igazodó módon gyakorolhatja.

<sup>9</sup> ProArt: Kézikönyv a szerzői jog érvényesítéséhez – útmutató a gyakorlat számára: <http://www.szerzoijogikezikonyv.hu/#oldal/1/7>.

*hozzáférhetővé, hogy a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhatják meg.” A nyilvánosság számára lehívásra történő hozzáférhetővé tételt más néven *on demand* felhasználásnak is nevezik, amelynek jellegzetessége az interaktivitás, ami azt jelenti, hogy a nyilvánosság tagja megválaszthatja, hogy az általa kiválasztott művet mikor és hol kívánja érzékelni. Tipikusan az interneten történő közönséghez juttatást jelenti, amikor az adott műhöz internet-hozzáférés segítségével bárki, bárhol hozzáférhet. A felhasználás megvalósulásához nem szükséges a tényleges megtekintés, elegendő, hogy a felhasználó megteremtse a lehetőséget annak, hogy a nyilvánosság tagja a műhöz hozzáférhessen.*

A második kérdésre adandó választ összefoglalva tehát, a fentiekre tekintettel – és ahogyan az az 1. kérdésre adandó válaszban is olvasható – az eljáró tanács szerint *amennyiben a tisztelt bíróság azt állapítja meg a tényállás tisztázása során, hogy az alperes megsértette a felperes szerzői jogait (a kifizetett összeg nem fedezte a tényleges felhasználás, a közösséghez való eljuttatás díját), úgy a felvételek felhasználásáért irányadó lehet a HUNGART díjszabásának perbeli időszakra vonatkozó jogdíjközelményének ún. internetes környezetben, a nyilvánosság számára lehívásra (on demand) hozzáférhetővé tétel fejében fizetendő jogdíj mértéke.*

*Dr. Győri Erzsébet, a tanács elnöke  
Dr. Udvarhelyiné dr. Sági Edit, a tanács előadó tagja  
Hamarits Zsolt, a tanács szavazó tagja*

\* \* \*